

9. Kimmelman M. In Corsica, clinging to a regional identity[Електронний ресурс] / М. Kimmelman // The New York Times. – 11 November. - 2010. – Режим доступа: <http://www.nytimes.com/2010/11/14/arts/14abroad.html?pagewanted=all>

Саєнко Ірина Валентинівна – кандидат політичних наук, старший викладач кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, Військова академія (м. Одеса)

УДК: 323.39 : 316.652.2 (477)

ІНФОРМАЦІЙНА ТА ГУМАНІТАРНА АГРЕСІЯ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНА СУЧАСНА ЗАГРОЗА УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВНОСТІ

Статтю присвячено актуальному питанню політичної теорії та практики – дослідженню інформаційної та гуманітарної агресії, медіа-тероризму, як визначальних складових сучасних міжнаціональних конфліктів, які стали породженням інформаційної глобалізації та все більше викликають тривогу і занепокоєння і потребують детального з'ясування їх можливих наслідків для України.

Ключові слова: інформаційна війна, гуманітарна агресія, медіа-тероризм, гібридна війна, асиметрична війна, інформаційно-психологічний вплив.

ИНФОРМАЦИОННАЯ И ГУМАНИТАРНАЯ АГРЕССИЯ КАК ОПРЕДЕЛЯЮЩАЯ УГРОЗА УКРАИНСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННОСТИ

Статья посвящена актуальному вопросу политической теории и практики – исследованию информационной и гуманитарной агрессии, медиа-терроризма, как определяющей составляющей современных междунациональных конфликтов, которая стала порождением информационной глобализации и все более вызывает тревогу и обеспокоенность и нуждается в детальном выяснении их возможных последствий для Украины.

Ключевые слова: информационная война, гуманитарная агрессия, медиа-терроризм, гибридная война, асимметричная война, информационно-психологическое влияние.

INFORMATION AND HUMANITARIAN AGGRESSION AS THE DEFINING THREATS UKRAINIAN STATEHOOD

The article is devoted the pressing question of political theory and practice – research of informative and humanitarian aggression, medias-terrorism, as determining constituent of modern междунациональных conflicts, which became the generation of informative globalization and more causes an alarm and disturbance and needs the detailed finding out of their possible consequences for Ukraine.

Keywords: informative war, humanitarian aggression, medias-terrorism, hybrid war, asymmetric war, informative and psychological influence.

Актуальність теми статті обумовлена гострою проблемою забезпечення проведення єдиної інформаційної політики та формування єдиного інформаційного простору на території сучасної України в умовах ескалації загроз, що постали перед нашою державою в гуманітарній сфері, необхідністю проведення аналізу особливостей інформаційно-пропагандистської визначальної складової сучасних війн на прикладі агресії Російської Федерації в Україні. Політична, економічна та інформаційна незалежність відповідає інтересам будь-якої держави. Тож очевидно, що відповіддю на типову для сучасних міжнародних відносин ситуацію перманентної агресії в інформаційній сфері має бути створення комплексної державної системи інформаційно-психологічної безпеки, що нині є надзвичайно актуальним, зокрема, й для України.

Сучасний світ перебуває в стані системної нестійкості, розбалансованості та хаосу. До викликів і загроз епохи холодної війни додалися якісно нові небезпеки і загрози, які носять глобальний характер. Фактично реалізується класична ідея відомого китайського стратега Сунь Цзи: «Сто разів поборотися й сто разів перемогти – це не краще із кращого; краще із кращого – скорити військо супротивника, не борючись» [12].

Розвалювання націоналістичних пристрастей, ідейна нетерпимість, релігійна ворожнеча отруюють свідомість мільйонів людей. Всі сучасні війни мають якісь загальні риси, відмінні від традиційних війн минулого. Військові конфлікти нового типу не мають виразно виражених часових параметрів: у них немає чіткого початку й кінця [1, с.6]. Сьогодні акценти збройної боротьби зміщуються в бік практичної реалізації інформаційних технологій. Зневажливе ставлення до можливостей інформаційно-психологічної зброї, заходів проти дії впливам та особливостей конкретної території може стати фатальним під час подальшого загострення воєнно-політичної обстановки навколо України.

Отже, зараз актуальним є питання виявлення інформаційно-психологічного впливу та протидії йому. Під інформаційною війною в контексті статті розуміється форма протиборства між суб'єктами інформаційної боротьби (державами, блоками) з використанням засобів масової інформації, комп'ютерних мереж тощо, метою якої є інформаційно-психологічний вплив на населення, органи державної влади і складові сектора безпеки та оборони, підрив морального духу як усього суспільства, так і окремих його інституцій. На думку С. Галушко, на сьогодні інформаційна війна стає однією з важливих, а не рідко й основних форм вирішення суперечностей між державами, і в цій боротьбі шляхом проведення інформаційних операцій досягаються стратегічні цілі [2, с. 17]. Такі автори як Г. Певцов, І. Руснак стверджують, що аналіз ведення локальних війн і збройних конфліктів останнього десятиліття виявив, що протиборство у військовій сфері дедалі частіше переміщується у віртуальний простір – інформаційний [3, с. 17].

Неможливим у сучасних умовах стає ведення фронтальних агресивних бойових дій, застосування зброї масового ураження. Цим і пояснюється поширення інформаційних воєн. Вони забезпечують досягнення політичних цілей завдяки проведенню глобальних (стратегічних) психологічних операцій з метою формування позитивного ставлення міжнародної спільноти до таких дій, завдяки здійсненню психологічної обробки регіону конфлікту, якій піддаються військовослужбовці і населення противника та суміжних держав. Власні війська також піддаються психологічній обробці з метою підняття бойового духу, а також формування у них образу визволителів, носіїв демократичних цінностей тощо.

Інформаційна війна передбачає проведення заходів, спрямованих проти систем управління, комп'ютерних та інформаційних мереж і систем, реалізує асиметричні рішення. Деструктивний вплив на системи управління досягається також шляхом проведення інформаційно-психологічних операцій (ІПО), які спрямовані проти персоналу та осіб, котрі приймають рішення, і впливають на їхню моральну стійкість, емоції та мотиви прийняття рішень, виконання заходів з оперативної безпеки, дезінформації та фізичного руйнування об'єктів інфраструктури [4, с. 128]. Як зазначають експерти, в сучасній війні використовується найстрашніша зброя – «зброя, що вражає свідомість». Пригадується відомий вислів Наполеона: «Чотири газети можуть принести ворогу більше зла, ніж стотисячна армія» [5, с. 20].

Сьогодні проблема полягає в тому, що у відкритих вітчизняних виданнях не має ретельного, системного аналізу вищезгаданих війн та загроз. Розв'язання визначеної проблеми дозволить сприяти забезпеченню національної безпеки України завдяки своєчасного прийняття рішення на запобігання та усунення загроз так названої «гібридної війни» [1, с. 10]. Серед сучасних вітчизняних дослідників – це В. Телелим, Д. Музиченко, Ю. Пунда, Ю. Радковець. Але ґрунтовних, системних досліджень цієї проблеми поки що не проводилося. Разом з тим, події в Криму та на Південному Сході України в 2014-2015 роках показали, що даною проблемою необхідно займатися системно й постійно. У роботах експертів широкого поширення набувають поняття «війни керованого хаосу» та «гібридні

загрози», які створюються противником, здатним одночасно використовувати як традиційні, так і нетрадиційні засоби для досягнення власних цілей.

Сьогодні поняття «гібридних війн і загроз» з наукових статей переходять у деякі офіційні й робочі документи як у США, держав – членів НАТО, так і РФ. Наприклад, у пункті 13 Підсумкової декларації саміту НАТО, що відбувся в м. Уельсі на початку вересня 2014 року, уперше на високому офіційному рівні йшла мова про необхідність підготовки Альянсу до участі у війнах нового типу, які містять у собі нетрадиційні загрози, пов'язані з пропагандистськими кампаніями [1, с. 7].

У системі національної безпеки держав місце і роль інформаційно-психологічної боротьби постійно зростають. Провідні країни світу, насамперед США, Франція, Німеччина, Японія, велика Британія, що володіють могутнім інформаційним потенціалом, постійно нарощують його на науковій основі і при високій культурі управління. Висловлюється при цьому думка, що інформаційні операції повинні бути «вмонтовані» в мережецентричну систему ведення війни. Всім майбутнім конфліктам, соціальним потрясінням і суспільним змінам буде передувати масована інформаційна підготовка за допомогою Інтернету [6, с. 132].

Йдеться про міжнародний «кібертероризм», який за допомогою сучасних телекомунікацій продукує «терористичну свідомість», дає можливість терористичним групам завдяки мас-медіа маніпулювати масовою свідомістю. Різновидом інформаційного тероризму став медіа-інформаційний тероризм. Через Інтернет тероризм пропагує ідеї у світовому масштабі. Дослідження свідчать, що значення всесвітнього терористичного середовища значно посилюється. При цьому Інтернет-тероризм є високодинамічним: сайти швидко з'являються та зникають, змінюють свої назви, доменні імена, однак залишають попередні цілі та зміст посилань і статей на сторінках кібер видань. Їх мета – вплинути на думки, поведінку, свідомість або посіяти страх, паніку, деморалізувати суспільство; викликати почуття провини за дії своєї влади, викликати громадський супротив тощо [7, с. 132].

Нині відбувається «парна» війна, – вважає І. Засць, – агресор застосовує проти України не тільки зброю, а й гуманітарну складову. Притому гуманітарна війна йде попереду. І навіть якщо закінчатся військові дії проти України, гуманітарна агресія не завершиться [8]. Гуманітарну агресію проти України Росія здійснювала не місяці, не роки, а десятиліття і навіть століття. Ця агресія спрямовувалась і досі спрямовується на те, щоб змінити національну ідентичність нашого народу, зробити Україну без українців, посіяти розбрат і сепаратизм в нашому суспільстві, що ми сьогодні й бачимо. Згаданий вище дослідник І. Засць виокремлює чотири напрямки наступу Росії в гуманітарній сфері. Перший напрямок – мовно-культурний, другий – інформаційно-пропагандистський, третій – історіософський і четвертий – конфесійний. Отже, у гуманітарній сфері Росією ведуться сплановані, скоординовані і достатньо профінансовані чотири війни.

Російські мас-медіа сформували у свідомості росіян образ України як ворога. Ці зміни мають глибинний і довготривалий характер. Саме це безпрецедентне за масштабами відчуження двох народів тривалий час визначатиме характер та атмосферу двосторонніх відносин. «Не оголошена війна» між Росією і Україною зруйнувала всю попередню систему двосторонніх відносин. Брудні засоби, до яких вдавалися медіа Росії (широке використання так званих «фейків», тобто сфальсифікованих, відверто брехливих повідомлень), відчутно знизили рівень довіри українських громадян до російських ЗМІ. Дослідники А. Рачок і М. Пашков вважають, що інформаційна війна має критичні негативні наслідки – кардинальні зміни у свідомості громадян обох країн. Російська агресія спричинила стійке вкрай негативне ставлення більшості громадян України до російської держави в особі її керівників і структур [9, с. 25].

Процес побудови сепаратистської «державності» на Сході України відбуваються за масштабною військовою, матеріальною, інформаційною допомогою та координацією російської сторони. Російські проекти, як мінне поле, нашпиговані смисловими мінами, які вражають не тіло, а мозок. А їхня дія скерована не лише на українців, а й на європейців,

американців, та як не парадоксально це звучить, і самих же росіян. Політтехнолог Вадим Жоржович переконаний, що для самих росіян не можливо життя без інформаційного продукту, що став мірилом щастя. Вони зомбуються телевізором. Відбувається заміна логічних понять, коли людина вже не думає, а сліпо вірить сюжету [10, с. 35]. Перебуваючи в «інформаційній комі», люди нездатні мислити, відчувати, вони поступово деградують і перетворюються на машини. Сучасна інформаційна зброя – це потужна зброя. Її великий калібр – телебачення. «Блакитне око» Росії спотворює, гіпнотизує, відбирає [5, с. 20].

Наша країна стала полігоном для випробувань, кінцева ж мета – інформаційний простір далеко за кордонами України та РФ. Зона російської пропаганди постійно розширюється. Директор Книжкової палати України Микола Сенченко розповідає: «Перед окупацією на півострові проросійське телебачення показувало вигаданих бандерівців, війни, катування... Вони маніпулювали підсвідомістю, і коли розпочалися дії на Донбасі, кримчани, які зазвичай дивляться російські канали, були переконані, що в цьому вина Україна та раділи, що їх захопив Путін не таким кривавим способом» [10, с. 36].

Якщо провести порівняння відмінностей між класичними (традиційними) та новими (гібридними) війнами щодо критерію методів їх ведення, одною з визначних відмінностей є дискредитація зовнішньої і внутрішньої політики країни-противника шляхом проведення активної інформаційної кампанії із застосуванням спеціальних методів «зомбування» суспільства з широким залученням як державних, так і неурядових організацій, широка пропаганда і контрпропаганда із застосуванням «брудних» інформаційних технологій, а також грабежі й мародерство, розкрадання гуманітарної допомоги, наркотрафік, контрабанда ресурсів, викрадення людей [1, с. 11].

«Гуманітарна допомога» як інструмент політики окремої держави може і без збройного супроводу виступатиме ефективним засобом перешкоджання законним діям держави, що звільняє свою територію від терористичних банд. Терористи на Донбасі вже стріляли в українську армію та по цивільним громадянам із лікарень, шкіл, дитячих садочків. Вони поки що не стріляли з-підбілих КАМАЗів російської гуманітарної допомоги, в яких закінчиться паливо та зламаються двигуни саме у тому місці де «потрібно» [11].

Напевно, на Донбасі і нині є соціальний прошарок симпатиків путінізму, вельми задоволених тим, що саме Росія фінансує тероризм, веде інформаційну війну, вербує та направляє в Україну найманців, надсилає зброю та диверсійні групи, обстрілює із російської артилерійської та ракетної техніки українську територію та українських військових. В окопах Донецької та Луганської областей ворога можна ідентифікувати у бінокль чи тепловізор, приготуватися до захисту і знищити у контрнаступі. Але як поводитися в інформаційному світі, де противника розпізнати значно складніше? Відтак, невідомо, як захищатися від інформаційних «Градів».

Сьогодні у науці домінує комплексний підхід до визначення національної безпеки з урахуванням необхідності протидії силовим (але ненасильницьким) інформаційним і психологічним впливам. Оскільки останні, як було показано, можуть спрямовуватися безпосередньо на політичну систему (часто з метою її дестабілізації), одним із головних завдань системи інформаційно-психологічного захисту стає забезпечення політичної безпеки держави. На думку Ю. Радковця та О. Левченка, інформаційно-психологічна боротьба у загальнодержавному вимірі може стосуватися:

- загальної легітимності того чи іншого державного утворення, спільної ідентичності його громадян, його політичної системи та символічних атрибутів;
- позиції окремих расових, етнічних, конфесійних, мовно-культурних та ін. груп щодо держави їхнього проживання, сепаратистських настроїв і рухів;
- легітимності та іміджу окремих державних інститутів, інших елементів політичної системи та окремих державних і політичних діячів [13, с. 41].

Варто також погодитись із зазначеними авторами, що в умовах перманентного інформаційного протиборства у світі стрімко зростає рівень та значно розширюється спектр інформаційних загроз. Така ситуація становить серйозну небезпеку національній і

міжнародній безпеці та призводить до важкопрогнозованих і часом непередбачуваних наслідків у воєнно-політичній, економічній, військово-технічній, екологічній та інформаційній сферах [13, с. 39].

В. Богданович вважає, що це війна в ментальному просторі. Державу можна знищити, не оголошуючи війни і не ведучи проти неї традиційних військових операцій, а лише використовуючи політичні, інформаційні та психологічні засоби. Таких способів багато. Наприклад, революція, пере програмування свідомості правлячої еліти на антидержавний курс, зміна режиму і встановлення маріонеткового уряду, який, виконуючи волю агресора, діє в антинаціональних інтересах і знищує державність. В цілому всі ці способи зводяться до впливу на владу або силовими методами (революція), або несиловими – шляхом її формування з вже корумпованих осіб або заздалегідь підготовлених агентів впливу [14, с. 22].

Підпорядкувати собі державу можна не лише за допомогою впливу на владу, але впливаючи на народ. Як правило, в умовах корпоративної корупційної держави влада перестає дбати про народ і доводить його до такого стану, що він починає відчувати ненависть до влади і переносить її на державу і державність як таку. Не заперечує проти її знищення. Він вважає, що якщо цього не робить влада, то з якого дива це буде робити він. Він не зацікавлений в якій-небудь творчій діяльності заради держави. У разі виникнення війни народ, свідомість якого пошкоджено ненавистю до влади і, як наслідок цього, до державності, не піде її захищати. Таку «підготовлену» в політичному, інформаційному та психологічному відношенні державу легко підкорити і знищити. «Зараз ведеться широкомасштабна війна на знищення не тільки мови, а України загалом. Проти України ведеться гуманітарна агресія. Ця війна ведеться у вигляді спецоперацій, тут задіяні всі російські спецслужби, кинуті колосальні матеріальні ресурси» [15].

Сучасна війна дедалі більшою мірою стає війною на ураження та руйнування свідомості противника та консолідацію свідомості власного народу. Так, Україна стала об'єктом добре організованої інформаційної війни з боку Російської Федерації. «Це найдивовижніший інформаційний бліцкриг, який ми будь-коли бачили в історії інформаційних війн», – сказав Філіп Брідлав, головнокомандувач об'єднаних збройних сил НАТО в Європі про масштаби російської інформаційної війни проти України [4, с. 129].

Інформаційну та гуманітарну експансію в Україні Росія цілеспрямовано здійснює впродовж останніх 10-15 років. Але особливо активну фазу медіа-війни російські ЗМІ розпочали восени 2013-го. Саме тоді концепція «Руського миру», яку до того часу активно пропагували російські засоби масової інформації, поступилася кампанії, з одного боку, боротьби з фашизмом», який начебто стрімко набуває поширення в Україні, з другого – компрометації «західних псевдо-цінностей» і намірів офіційного Києва підписати Угоду про асоціацію з ЄС. Після подій на Майдані січня-лютого 2014 року розгорнулася широкомасштабна антиукраїнська інформаційна експансія російської державної пропагандистської машини з метою дискредитації нової української влади («антиконституційний збройний заколот», «київська хунта») і європейської інтеграції України [9, с. 27]. На «бюджетному забезпеченні» Росії перебуває так назване «Агентство Інтернет-досліджень», яке налічує сотні співробітників – фахівців з дизайну й ІТ-технологій, блогерів й коментаторів, аналітиків й перекладачів, має відділи з моніторингу ЗМІ й соцмереж. Саме там народжується інформація, яка викладається на сайтах в Інтернеті та оприлюднюється на російських телеканалах, передусім таких, як «ОРТ», «Россія 1», «Россія 24», «НТВ», «РТР Планета», телеканал Міністерства оборони РФ «Звезда». При цьому російська пропаганда розрахована на три категорії споживачів: самих росіян, Україну й весь інший світ.

Сьогодні ми спостерігаємо консолідацію зусиль усіх гілок влади та громадських організацій в інтересах підтримання національної безпеки у сфері оборони та підвищення готовності до гарантованої відсічі зовнішній збройній агресії. Інформаційний простір міцно зайняв місце в списку базових елементів національної потужності. Посилення позиції країни в інформаційному просторі збільшує питому вагу традиційних елементів національної

потужності – дипломатії, військової, економічної, гуманітарної сфер.

У новій воєнній доктрині у ст. 12, 14 РФ визначає Україну як одну з головних загроз національній безпеці Росії, що ставить вимоги до воєнної безпеки України. В умовах постійного й потужного інформаційного впливу, що легко стає ангажованим і руйнівним, особливо важливо забезпечити надійний захист від організованих форм агресії проти України. На цей час найбільш реальними експерти називають два варіанти подальшого розвитку російсько-українського конфлікту. Перший – консервація ситуації на Сході України, створення надовго непідконтрольного Києву проросійського анклав, який слугуватиме Росії плацдармом для політичної, соціально-економічної, інформаційної експансії, подальшого руйнування української державності, розколу країни з наступною втратою нею суверенітету. Другий – широкомасштабне військове вторгнення в інші області України. Очевидно, що Росія й надалі буде підтримувати сепаратистські режими так званих «ДНР» і «ЛНР» та продовжувати інформаційну війну проти України [9, с. 25].

Не відкладаючи розв'язання проблем гуманітарної безпеки «на потім», наша влада врешті-решт має зрозуміти, що нам потрібна україноцентрична гуманітарна політика, бо саме вона покликана єднати наше суспільство, зміцнювати підвалини української державності. Єдина та головна наша зброя – це правда, яку необхідно донести до людей, навчити їх не піддаватися чужому впливу. Нині триває активна робота з вдосконалення інформаційних структур оборонного відомства, а сааме – їх нерозширення в зоні проведення АТО. Заступник міністра Міністерства інформації Тетяна Попова пояснює: «Потрібно «роззобувати» громадськість і довести всій міжнародній спільноті: російська сторона спотворює дійсність на Сході України! Варто зазначити, що, на відміну від російських ЗМІ, українським набагато легше – нам не треба щось видумувати, нам варто лише висвітлювати реальність» [5, с. 20].

Отже, війна, як політичний процес і соціальне явище, не зникла, на превеликий жаль, з життя людства і в XXI столітті. Крім того, вона трансформувалася, втрачаючи старі й набуваючи нові риси. Світ у жодному разі не став більш стабільним й передбачуваним, війни безупинно трясуть нашу планету. Сучасні наші реалії все більше переконують нас у тому, що гуманітарна сфера безпеки є вирішальною, тому що вона спрямована на мораль, психіку, поведінку людини відповідно до її поглядів на життя, політику, інші речі. Гуманітарні небезпеки стали для Української державності й української нації небезпеками стратегічного характеру.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сівоха І. М., Ворович Б. О. Технології «гібридної війни» / І. М. Сівоха, Б. О. Ворович // Оборонний вісник. – К., 2015. – № 7. – С. 5-11.
2. Галушко С. О. Протиборство в інформаційному просторі / С. О. Галушко // Оборонний вісник. – К., 2011. – № 11. – С. 16-19.
3. Певцов Г. В. Забезпечення інформаційної безпеки регіону: проблема, концепція та шляхи її реалізації: монографія / Г. В. Певцов, О. М. Черкасов. – Харків: Видавництво ХарРІНАДУ «Магістр», 2008. – 138 с.
4. Панченко В. М. Засоби масової комунікації як інструмент інформаційних війн / В. М. Панченко // Імперативи розвитку цивілізації. – К., ФОП О. С. Ліпкан, 2015. – № 2. – С. 128-131.
5. Бірченко О. Зброя – об'єктив і перо / О. Бірченко. – Військо України. – 2015. – № 3(173). – С. 20.
6. Саєнко І. В., Єфіменко А. Є. Інформаційний вплив як складова досягнення перемоги у сучасних війнах / І. В. Саєнко, А. Є. Єфіменко // Імперативи розвитку цивілізації. – К., 2015. – № 2. – С. 131-132.

7. Певцов Г. В., Залкін С. В. Інформаційно-психологічні операції Російської Федерації в Україні: моделі впливу та напрями протидії / Г. В. Певцов, С. В. Залкін // Наука і оборона. – К., 2015 – № 2. – С. 28-32.
8. Заєць І. О. Нам потрібна україноцентрична гуманітарна політика/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://blogs.ukrinform.gov.ua/blog/ivan-zayec/-polityka>.
9. Рачок А., Пашков М. Неоголошена війна / А. Рачок, М. Пашков // Військо України. – К., № 04(174). – С. 24-27.
10. Жолтікова Г. Інформаційна експансія Росії / Г. Жолтікова // Військо України. – 2015. – № 09(179). – С. 35-37.
11. Сірий М. Агресія та гуманітарна місія – несумісні/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/26526856.html>. – 12 серпня 2014 р.
12. SunTzu. The Art of War / SunTzu [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://classics.mit.edu/Tzu/a>.
13. Радковець Ю., Левченко О. Погляди на створення системи інформаційної безпеки України та її Збройних Сил / Ю. Радковець, О. Левченко // Наука і оборона. – 2014. – № 1. – С. 38-42.
14. Богданович В. Ю. Війна проти державності / В. Ю. Богданович // Оборонний вісник. – К., 2015. – № 10. – С. 19-25.
15. Василенко В. Якщо гуманітарна агресія буде продовжуватись, Україна взагалі може зникнути / В. Василенко [Електронний ресурс]. – 2012. – 24 жовтня. – Режим доступу: <http://gazeta.ua/articles/politics/462784>.

Сандул Валентин Анатолійович – аспірант кафедри соціальних теорій Інституту інноваційної та післядипломної освіти ОНУ імені І. І. Мечникова

УДК 321.02

ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ СТРУКТУРУВАННЯ ПОЛЯ ПОЛІТИКИ.

У статті досліджено політичну діяльність як важливу складову процесу структурування політичної реальності. Визначено основні підходи до дослідження сутності «політичної діяльності». Окремо увагу приділено структуруванню політичного поля як простору практичної реалізації політичних намірів та дій.

Ключові слова: політична діяльність, структурування політичної реальності, політичний процес, інституційна теорія, інтеракціонізм.

ПОЛИТЕЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ ПРОЦЕССА СТРУКТУРИРОВАНИЯ ПОЛИТИКИ

В статье исследована политическая деятельность как важная составляющая процесса структурирования политической реальности. Определены основные подходы к исследованию сущности «политической деятельности». Отдельное внимание уделено структурированию политического поля как пространства практической реализации политических намерений и действий.

Ключевые слова: политическая деятельность, структурирование политической реальности, политический процесс, институциональная теория, интеракционизм.